

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ**

ЗАТВЕРДЖЕНО

на засіданні кафедри правового
регулювання економіки

Протокол № 1 від 2.09.2024 р.

ПОГОДЖЕНО

Проректор з навчально-методичної роботи

Каріна НЕМАШКАЛО

КОРПОРАТИВНЕ ПРАВО

робоча програма навчальної дисципліни (РПНД)

Галузь знань	08 Право
Спеціальність	081 Право
Освітній рівень	перший (бакалаврський)
Освітня програма	Правове регулювання економіки

Статус дисципліни	обов'язкова
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська

Розробники :

к.е.н, доцент

к.ю.н., доцент

Завідувач кафедри
правового регулювання
економіки

Світлана КАРЛІНСЬКА
Оксана ПОНОМАРЕНКО

Юрій ШИНКАРЬОВ

Гарант програми

Лариса ЄРОФЄЄНКО

Харків

2024

ВСТУП

Навчальна дисципліна "Корпоративне право" займає важливе місце серед інших юридичних наук, оскільки має поліаспектну правову природу і взаємодіє з іншими юридичними навчальними дисциплінами. Основу правового регулювання корпоративних правовідносин складають Цивільний кодекс України, Господарський кодекс України, Закони України: «Про акціонерні товариства», «Про господарські товариства», «Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю» тощо.

Навчальна дисципліна «Корпоративне право», надає можливість поглиблено оволодіти знаннями щодо особливостей правового регулювання корпоративних правовідносин в Україні. Вивчення цивільно-правового становища корпоративних організацій направлено на формування у здобувачів знань про: систему корпоративного законодавства України; порядок створення і припинення корпоративних організацій; умовах формування статутного капіталу і придбання майна корпоративних організацій; особливості цивільно-правового становища учасників корпоративних організацій; умовах здійснення і захисту суб'єктивних прав учасників корпоративних організацій; умови і порядок діяльності органів управління корпоративних організацій, в тому числі умови здійснення угод корпоративними організаціями.

Вивчення навчальної дисципліни «Корпоративне право» у закладах вищої освіти відповідного спрямування має важливе значення в загальній системі підготовки майбутніх спеціалістів. Цей предмет сприяє розвитку загальної правової культури, дає глибокі знання в галузі корпоративного права і особливо в процесі регулювання корпоративних відносин.

Всебічне і глибоке вивчення курсу «Корпоративне право» сприяє формуванню аналітичного мислення, чіткому аналізу основних правових відносин та правильного застосування правових норм.

Актуальність вивчення навчальної дисципліни базується на формуванні знань про правове регулювання корпоративних відносин, його принципи, способи і засоби, нормативну основу, ефективність; набутті здобувачами навичок роботи з нормативним матеріалом, локальними актами суб'єктів корпоративних відносин, уміння вирішувати конкретні правові ситуації, які виникають у сфері корпоративних відносин на базі національного законодавства та локальних актів.

У процесі вивчення дисципліни, здобувачі освіти мають можливість поглиблено оволодіти знаннями щодо: формування теоретичних знань у сфері корпоративного права та законодавства; набуття навичок ідентифікації господарсько-виробничих, внутрішньоорганізаційних відносин та публічно-господарських відносин в якості корпоративних; оволодіння практичними навичками щодо правильного застосування правових норм, що регулюють корпоративні відносини; розуміння загальних вимог щодо регулювання процесу створення, функціонування та припинення господарських товариств та інших суб'єктів господарювання корпоративного типу; формування знань щодо порядку та способів управління господарськими товариствами та суб'єктами господарювання корпоративного типу; опанування навичками щодо складання

документів управлінського характеру які супроводжують процес управління господарськими товариствами та суб'єктами господарювання корпоративного типу; вміння здійснювати пошук та критичний аналіз матеріалів правозастосовної діяльності при вирішенні корпоративних спорів.

Всебічне і глибоке вивчення навчального курсу є сприяє формуванню аналітичного мислення, чіткому аналізу основних правових відносин та правильного застосування правових норм.

Метою дисципліни є підготовка майбутніх фахівців, здатних самостійно застосовувати положення законодавства, що регулює корпоративні правовідносини, оцінювати закономірності судової практики, аналізувати зміст нових правових актів.

Головні завдання навчальної дисципліни полягають у розумінні сенсу категорій корпоративного права, змісту корпоративних правовідносин та закономірностей їх розвитку, формуванні у здобувачів системи знань, умінь, практичних навичок, необхідних для реалізації, охорони та захисту прав у сфері корпоративного законодавства.

Предметом навчальної дисципліни є теоретичні, законодавчі та практичні положення щодо правового регулювання суспільних відносин, які виникають у зв'язку з реалізацією суб'єктивного цивільного права на створення комерційної юридичної особи (підприємницького товариства) та подальшим управлінням такою юридичною особою фізичними та юридичними особами, які можуть вчиняти відповідні засновницькі дії та мають необхідний обсяг правосуб'єктності.

Об'єктом навчальної дисципліни є нормативно правові акти, інші джерела права, що стосуються цієї сфери.

Результати навчання та компетентності, які формує навчальна дисципліна визначено в табл. 1

Таблиця 1

Результати навчання та компетентності, які формує навчальна дисципліна

Результат и навчання	Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач вищої освіти
РН5	ЗК1, ЗК8, СК9, СК10, СК12, СК15
РН13	ЗК1, ЗК2, ЗК8, СК8, СК9, СК10, СК12, СК14
РН15	ЗК1, ЗК2, ЗК6, ЗК7, СК8, СК9, СК10, СК14, СК15, СК16
РН18	ЗК2, СК7, СК8, СК9, СК12, СК13, СК16
РН20	ЗК1, ЗК7, СК7, СК8, СК9, СК10, СК11, СК12, СК13, СК16

Де:

РН 5. Давати короткий правовий висновок щодо окремих фактичних обставин з достатньою обґрунтованістю.

РН 13. Знати та розуміти особливості реалізації та застосування норм матеріального і процесуального права.

РН 15. Вільно використовувати для правничої діяльності доступні інформаційні технології і бази даних.

РН 18. Застосовувати в професійній діяльності основні сучасні правові доктрини, цінності та принципи функціонування національної правової системи.

РН 20. Виокремлювати і аналізувати юридично значущі факти і робити обґрунтовані правові висновки.

ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 6. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.

ЗК 7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 8. Здатність бути критичним і самокритичним.

СК 7. Здатність застосовувати норми та інститути права, щонайменше з таких галузей, як: конституційне право, адміністративне право і адміністративне процесуальне право, цивільне і цивільне процесуальне право, трудове право, кримінальне і кримінальне процесуальне право.

СК 8. Здатність застосовувати правові принципи та доктрини .

СК 9. Здатність використовувати бази даних органів юстиції та інформаційні технології необхідні під час здійснення юридичної діяльності.

СК 10. Здатність використовувати різноманітні інформаційні джерела для повного та всебічного встановлення певних обставин.

СК 11. Здатність визначати належні та прийнятні для юридичного аналізу факти.

СК 12. Здатність аналізувати правові проблеми та обґрунтовувати правові позиції.

СК 13. Здатність до критичного та системного аналізу правових явищ.

СК 14. Здатність до консультування з правових питань, зокрема, можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів, відповідно до вимог професійної етики, належного дотримання норм щодо нерозголошення персональних даних та конфіденційної інформації.

СК 15. Здатність до самостійної підготовки проєктів актів правозастосування.

СК 16. Здатність до логічного, критичного і системного аналізу документів, розуміння їх правового характеру і значення.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Загально-теоретичні положення корпоративного права України

Тема 1. Поняття корпоративного права

Поняття корпоративного права як галузі права. Історія виникнення корпоративного права. Предмет і метод корпоративного права. Принципи корпоративного права. Система корпоративного права. Поняття джерел корпоративного права і особливості їх класифікації. Співвідношення корпоративного права з іншими галузями права.

Тема 2. Поняття та зміст корпоративних правовідносин

Поняття та види корпоративних правовідносин. Елементи корпоративних правовідносин. Суб'єкти корпоративних правовідносин. Співвідношення категорій «учасник» та «засновник» підприємницького товариства. Зміст корпоративних правовідносин. Поняття корпоративних прав. Майнові та немайнові права учасників підприємницьких (господарських) товариств. Права та обов'язки учасників підприємницьких (господарських) товариств.

Тема 3. Види підприємницьких товариств в Україні

Поняття організаційно-правової форми підприємницького товариства. Порівняльна правова характеристика окремих організаційно-правових форм підприємницьких товариств. Господарські товариства: повне товариство, акціонерне товариство, командитне товариство, товариство з обмеженою відповідальністю, товариство з додатковою відповідальністю. Найменування товариства. Засновники та учасники товариства. Установчі документи товариства. Строк діяльності товариства. Державна реєстрація товариства. Державна реєстрація змін в установчих документах товариства. Наслідки по угодах, укладених до реєстрації товариства. Дочірні підприємства, філії та представництва товариств. Виробничі кооперативи.

Тема 4. Правовий режим майна підприємницького товариства

Статутний капітал підприємницьких товариств: поняття, функції та розмір. Правовий режим акцій акціонерного товариства. Правовий режим частки учасника товариства з обмеженою відповідальністю. Правовий режим паю учасника у виробничому кооперативі. Вклади учасників та засновників товариства. Фонди товариства Прибуток товариства. Перевірки фінансової діяльності товариства. Облік та звітність товариства. Поняття, склад і правовий режим майна підприємницького (господарського) товариства. Речі, майно, цінні папери, нематеріальні блага. Поняття та ознаки корпоративної власності. Система законодавства про власність у корпоративних відносинах.

Тема 5. Корпоративне управління

Поняття та сутність корпоративного управління. Принципи корпоративного управління. Моделі корпоративного управління. Органи управління підприємницьким (господарським) товариством. Повноваження органів управління підприємницьким (господарським) товариством.

Тема 6. Припинення діяльності підприємницького товариства

Поняття, види та правові форми припинення діяльності підприємницького (господарського) товариства. Реорганізація підприємницького (господарського) товариства. Реорганізація підприємницького (господарського) товариства при його примусовому поділу. Ліквідація підприємницького (господарського) товариства. Порядок ліквідації. Ліквідаційна комісія. Розподіл коштів товариства при його ліквідації Процедура банкрутства підприємницького (господарського) товариства. Правове положення учасників та засновників підприємницьких (господарських) товариств при банкрутстві. Порядок задоволення вимог кредиторів при банкрутстві тощо. Час припинення діяльності товариства.

Змістовий модуль 2. Правове становище окремих видів підприємницьких товариств

Тема 7. Правове становище акціонерного товариства

Поняття та ознаки акціонерного товариства. Види акціонерних товариств: Порівняльноправова характеристика. Акції: поняття, види, порядок емісії. Об'єкти та суб'єкти оренди землі. Поняття та умови договору оренди землі. Орендна плата за землю та її форми. Правовий статус акціонера. Порядок створення акціонерних товариств. Органи управління акціонерними товариствами. Порядок збільшення розміру статутного фонду акціонерного товариства.

Тема 8. Правова характеристика товариства з обмеженою відповідальністю та товариства з додатковою відповідальністю

Поняття та ознаки товариства з обмеженою відповідальністю. Союзи в товаристві з обмеженою відповідальністю. Зміст установчих документів товариства з обмеженою відповідальністю. Статутний фонд товариства з обмеженою відповідальністю. Порівняльна правова характеристика товариства з обмеженою відповідальністю і приватного акціонерного товариства. Учасники товариства з обмеженою відповідальністю: вихід і виключення учасників товариства з обмеженою відповідальністю. Частки, правонаступництво, прийом у товариство нового учасника. Відступлення частки (її частини) у статутному фонді товариства з обмеженою відповідальністю. Органи управління товариством з обмеженою відповідальністю. Поняття та ознаки товариства з додатковою відповідальністю. Союзи в товаристві з додатковою відповідальністю. Відмінність повного товариства від товариства з додатковою відповідальністю.

Тема 9. Правова характеристика повного товариства

Поняття і ознаки повного товариства. Засновники та учасники повного товариства. Засновницький договір про повне товариство. Управління повним товариством. Ведення справ повного товариства. Вихід учасника з повного товариства. Виключення учасника з повного товариства. Відповідальність учасників повного товариства за борги товариства.

Тема 10. Правове становище командитного товариства

Поняття і ознаки командитного товариства. Порядок створення командитного товариства. Вступ вкладника до командитного товариства. Зміст установчого договору про командитне товариство. Ведення справ товариства. Управління справами командитного товариства. Права та обов'язки вкладників командитного товариства. Відповідальність вкладника командитного товариства. Особливості припинення командитного товариства. Порівняльно-правова характеристика повного і командитного товариств.

Тема 11. Правове становище виробничого кооперативу

Поняття, ознаки та види виробничого кооперативу. Установчі документи виробничого кооперативу. Майно виробничого кооперативу. Правовий статус членів виробничого кооперативу. Припинення членства у виробничому кооперативі і перехід паю. Органи управління виробничого кооперативу. Загальні збори, їх компетенція. Виконавчий орган – правління кооперативу, його компетенція.

Тема 12. Відповідальність у корпоративному праві

Загальні положення про відповідальність у корпоративних правовідносинах. Особливості відповідальності у окремих видах підприємницьких товариств. Суб'єкти відносин, пов'язаних з відповідальністю у корпоративних правовідносинах.

Перелік практичних (семінарських) занять / завдань за навчальною дисципліною наведено в табл. 2

Таблиця 2

Перелік практичних (семінарських) та завдань

Назва теми	Зміст
Тема 1. Завдання 1.	Знати предмет і метод корпоративного права, принципи корпоративного права, систему корпоративного права. Визначати співвідношення корпоративного права з іншими галузями права.
Тема 2. Завдання 2.	Визначати види корпоративних правовідносин, елементи корпоративних правовідносин, суб'єктів корпоративних правовідносин. Знати майнові та немайнові права учасників підприємницьких (господарських) товариств, права та обов'язки учасників підприємницьких (господарських) товариств.
Тема 3. Завдання 3.	Знати поняття організаційно-правової форми підприємницького товариства, правову характеристику окремих організаційно-правових форм підприємницьких товариств.
Тема 4. Завдання 4.	Знати поняття статутного капіталу, його функції та розмір, правовий режим акцій акціонерного товариства, учасника товариства з обмеженою відповідальністю, учасника у

	виробничому кооперативі, поняття та ознаки корпоративної власності.
Тема 5. Завдання 5.	Визначати сутність корпоративного управління та принципи корпоративного правління. Знати існуючі моделі корпоративного управління та органи управління підприємницьким (господарським) товариством.
Тема 6. Завдання 6.	Визначати поняття, види та правові форми припинення діяльності підприємницького (господарського) товариства, умови реорганізації різних видів товариств, порядок ліквідації. Знати правове положення учасників та засновників підприємницьких (господарських) товариств при банкрутстві та порядок задоволення вимог кредиторів при банкрутстві тощо.
Тема 7. Завдання 7.	Визначати Поняття та ознаки акціонерного товариства, види акціонерних товариств, правовий статус акціонера. Знати порядок створення акціонерних товариств. Органи управління акціонерними товариствам та порядок збільшення розміру статутного фонду акціонерного товариства.
Тема 8. Завдання 8.	Знати поняття та ознаки товариства з обмеженою відповідальністю, зміст установчих документів товариства з обмеженою відповідальністю, органи управління товариством з обмеженою відповідальністю. Знати поняття та ознаки товариства з додатковою відповідальністю та відмінність повного товариства від товариства з додатковою відповідальністю.
Тема 9. Завдання 9.	Знати поняття і ознаки повного товариства, права та обов'язки засновників та учасників повного товариства. Засновницький договір про повне товариство. Управління повним товариством. Ведення справ повного товариства. Вихід учасника з повного товариства. Виключення учасника з повного товариства. Відповідальність учасників повного товариства за борги товариства.
Тема 10. Завдання 10.	Знати поняття і ознаки командитного товариства, порядок створення командитного товариства, зміст установчого договору про командитне товариство, права та обов'язки вкладників командитного товариства.
Тема 11. Завдання 11.	Знати поняття, ознаки та види виробничого кооперативу, правовий статус членів виробничого кооперативу та органи управління виробничого кооперативу.
Тема 12. Завдання 12.	Знати загальні положення про відповідальність у корпоративних правовідносинах та особливості відповідальності у окремих видах підприємницьких товариств.

Перелік самостійної роботи за навчальною дисципліною наведено в табл. 3

Таблиця 3

Перелік самостійної роботи

Назва теми	Зміст
Тема 1. Завдання 1.	Вивчення лекційного матеріалу.
Тема 2. Завдання 2.	Виконання домашнього завдання (ситуативне завдання 1)
Тема 3. Завдання 3.	Опрацювання завдання (ситуативне завдання 2)
Тема 4. Завдання 4.	Завдання для опрацювання (ситуативне завдання 3)
Тема 5. Завдання 5.	Виконання творчого завдання
Тема 6. Завдання 6.	Підготовка до контрольної роботи
Тема 7. Завдання 7.	Опрацювання завдання (ситуативне завдання 4)
Тема 8. Завдання 8.	Виконання індивідуального завдання.
Тема 9. Завдання 9.	Виконання домашнього завдання (ситуативне завдання 5)
Тема 10. Завдання 10.	Написання есе
Тема 11. Завдання 11.	Опрацювання завдання (ситуативне завдання 6)
Тема 12. Завдання 12.	Підготовка до контрольної роботи

Кількість годин лекційних, практичних (семінарських) занять та годин самостійної роботи наведено в робочому плані (технологічній карті) з навчальної дисципліни.

МЕТОДИ НАВЧАННЯ

У процесі викладання навчальної дисципліни для набуття визначених результатів навчання, активізації освітнього процесу передбачено застосування таких методів навчання, як:

Словесні (лекція (Тема 1-12), проблемна лекція (Тема 5-10), лекція-провокація (12), тощо

Наочні (візуалізація (Тема 1-1).

Практичні (практична робота (Тема 1-12), есе (Тема 10), кейс-метод (Тема 2, 3, 4, 6, 9, 11).

ФОРМИ ТА МЕТОДИ ОЦІНЮВАННЯ

Університет використовує 100 бальну накопичувальну систему оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти.

Поточний контроль здійснюється під час проведення лекційних, практичних, та семінарських занять і має на меті перевірку рівня підготовленості

здобувача вищої освіти до виконання конкретної роботи і оцінюється сумою набраних балів:

– для дисциплін з формою семестрового контролю залік: максимальна сума – 100 балів; мінімальна сума – 60 балів

Підсумковий контроль включає семестровий контроль та атестацію здобувача вищої освіти.

Семестровий контроль проводиться у формі диференційованого заліку або заліку.

Підсумкова оцінка за навчальною дисципліною визначається:

– для дисциплін з формою семестрового контролю залік – сумуванням всіх балів, отриманих під час поточного контролю.

Під час викладання навчальної дисципліни використовуються наступні контрольні заходи:

Поточний контроль: 6 ситуаційних завдань (по 5 балів за кожне, загалом 30 балів), індивідуальне завдання (15 балів), письмова контрольна робота (10 балів), одне творче завдання (10 балів), есе (10 балів) підсумкова контрольна робота (25 балів).

Семестровий контроль: **залік**.

Більш детальну інформацію щодо системи оцінювання наведено в робочому плані (технологічній карті) з навчальної дисципліни.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Цивільний кодекс від 16.01.2003 р. № 435-IV // Відомості Верховної Ради України. 2003. № 40. Ст. 356. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>

2. Про акціонерні товариства : Закон України від 17.09.2008 р. № 514-VI // Відомості Верховної Ради України. 2008. № 50-51. Ст. 384. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/514-17#Text>

3. Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю: Закон України від 06.02.2018 № 2275-VII // Відомості Верховної Ради України. 2018. № 13. Ст. 69. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2275-19#Text>

4. Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань: Закон України від 15.05.2003 р. № 755-IV // Відомості Верховної Ради України. 2003. № 3. 32. Ст. 263. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/755-15#Text>

5. Про господарські товариства : Закон України від 19.09.1991 № 1576-XII // Відомості Верховної Ради України. 1991. № 49. Ст. 682. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1576-12#Text>

6. Про ринки капіталу та організовані товарні ринки: Закон України від 23.02.2006 р. № 3480-IV // Відомості Верховної Ради України. 2006. № 31. Ст. 268. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3480-15#Text>

7. Остапенко, О. Г. Конституційне право України [Електронний ресурс] : навч. посіб. / О. Г. Остапенко, В. В. Сергієнко; Харківський національний

економічний університет ім. С. Кузнеця. - Електрон. текстові дан. (2,56 МБ). - Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2020. - 259 с. : іл. - Загол. з титул. екрану. - Бібліогр.: с. 217-255. URL: <http://repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/25176>

Додаткова

8. Корпоративне право крізь призму судової практики : монографія / за ред. І. В. Спасибо-Фатєєвої. – Харків : ЕКУС, 2021. 512 с.

9. Про деякі питання практики застосування норм Цивільного та Господарського кодексів України: Інформаційний лист Вищого господарського суду України від 07.04.2008 р. № 01-8/211. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/v_211600-08.

10. Про деякі питання практики вирішення спорів, що виникають з корпоративних правовідносин: Постанова Пленуму ВГСУ від 25.02.2016 р. № 4. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/v0004600-16/print>.

11. Корпоративне право. Методичні рекомендації до практичних завдань для студентів спеціальності 081 "Право" першого (бакалаврського) рівня [Електронний ресурс] / уклад. В. В. Сергієнко, О. П. Суц; Харківський національний економічний університет ім. С. Кузнеця. - Електрон. текстові дан. (460 КБ). - Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2021. - 47 с <http://www.repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/25715>

12. Суц О. П. Деякі аспекти участі територіальної громади і держави в корпоративному інвестуванні / О. П. Суц. // Науковий вісник Ужгородського Національного Університету. Серія «Право», 2020. - № 62. – С. 245–249. <http://www.repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/25065>

13. Карлінська С. І. Особливості цивільного судочинства у справах із «іноземним елементом» / С. І. Карлінська // Електронне наукове фахове видання «Юридичний науковий електронний журнал». – 2024. - № 2. - С. 106-109. URL: <http://repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/32358>

Інформаційні ресурси

14. Офіційний портал Верховної Ради України: <http://rada.gov.ua/>

15. Єдиний державний реєстр судових рішень: <http://reyestr.court.gov.ua/>

16. Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку: <https://www.nssmc.gov.ua/>

17. Верховний Суд України : https://supreme.court.gov.ua/supreme/gromadyanam/perelik_sprav/